

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม

Creative Leadership of the Head of Child Development Centers Affecting the Operational Effectiveness of Child Development Centers in Nakhon Phanom Province

ณัฐธินิชา พลศรีดา^{1,*} วาโร เฟิงสวัสดิ์² และเอกลักษณ์ เพียสา²
Natthanicha Phonsrida^{1,*} Waro Phengswat² and Akkaluck Pheasa²

รับบทความ 1 พฤษภาคม 2564 แก้ไข 1 มิถุนายน 2564

ตอบรับ 29 มิถุนายน 2564

Received 1 May 2021 Revised 1 June 2021

Accepted 29 June 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษา
ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้า
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 5) ศึกษาแนวทางพัฒนา
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 307 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2) ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมี

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000
M.Ed., Student in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000
Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000
Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000 Thailand

* Corresponding author, e-mail: madeawnatthanicha@gmail.com

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านความยืดหยุ่น และด้านจินตนาการ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผล การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 5) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวน 3 แนวทาง คือ การแก้ไขปัญหา ด้านความยืดหยุ่น และด้านจินตนาการ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ABSTRACT

This research aimed to: 1) Examine the creative leadership levels of the head of the child development centers; 2) Examine the operational effectiveness levels of the child development centers; 3) Investigate the relationship between creative leadership of the head of child development centers and the operational effectiveness of the child development centers; 4) Examine the predictive power in creative leadership of the head of the child development centers that affected the operational effectiveness of the child development centers; and 5) Propose guidelines to develop creative leadership for the head of child development centers that affected the operational effectiveness of the child development centers. The sample were comprised of 307 participants: The directors of Education Religion and Culture Division, Educators, Heads of child development centers, and Child care teachers in Nakhon Phanom Province. The research instruments were 5-rating scale questionnaires. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation, stepwise multiple regression analysis.

The findings were revealed that the creative leadership level of the head of the child development centers in overall and each aspect and the operational effectiveness level of the child development centers in overall and each aspect were at the high level. The creative leadership of the head of the child development centers and the operational effectiveness of the child development centers obtained high level of positive correlation with statistical significance at .01. The creative leadership of the head of child development centers in problem solving, flexibility and imagination predicted the operational effectiveness of the child development centers (Y) with statistical significance at the .01. Problem solving development, flexibility development and imagination development were the guidelines of the creative leadership development for the head of child development centers.

Keywords: Creative leadership, Operational effectiveness, Child development center

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายประการ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยส่งเสริมให้องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายในข้อ 3.3 ระบุว่า สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรอย่างมี

คุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัยและสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ๑๖)

การจัดการศึกษาปฐมวัยในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กระทรวงมหาดไทยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการดำเนินงานให้บริการดูแลอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เด็กได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามศักยภาพ เติบโตตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี ให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่ให้บริการด้านการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งเด็กเล็กหมายถึง เด็กอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. ค) การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูดูแลเด็ก และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น.13)

ความเจริญของสังคมขององค์กรและสังคม เกิดจากผู้นำมี ภาวะผู้นำ การมีผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นมากไม่ว่าจะองค์กรใดเล็กหรือใหญ่ รัฐหรือเอกชน ประการที่สำคัญ คือ ผู้นำ ที่มี “ภาวะผู้นำ” ผู้นำที่ดีต้องเรียนรู้การบริหารงาน บริหารคน บริหารชุมชนและบริหารตนเองตลอดเวลา เรียนรู้ที่จะมีจิตใจที่เข้มแข็งและ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีสติในการไตร่ตรอง มีความหนักแน่นแต่ต้องรู้จักยืดหยุ่น ผู้นำต้องฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555, น. 18) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาตรา 18 และมาตรา 4 ซึ่งยังมีความหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้ภารกิจการดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพและมาตรฐานให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบ อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่

ด้วยเหตุและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อมุ่งสร้างความเข้มแข็งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็กที่มุ่งเน้นกิจกรรมกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ หลากหลายรูปแบบ จัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและการทำงานที่ดี สะอาด ปลอดภัยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมบรรยากาศให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบผลสำเร็จของงาน มีความพอใจภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ ทั้งยังจะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อความเจริญขององค์กรและยั่งยืนในอนาคตให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม
5. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

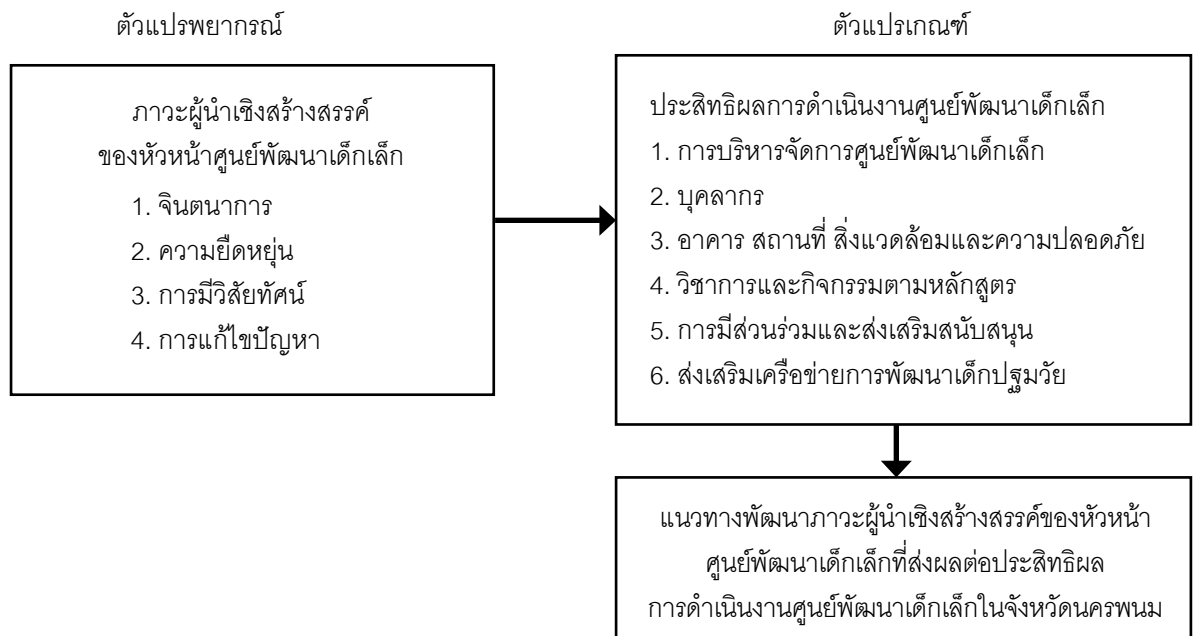
1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555, น. 35); เติชนิธ อินทบำรุง (2560, น. 32) และสมชาย รุ่งเรือง (2560, น. 38) เป็นหลัก และตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการงานวิจัย ดังนี้ มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559, น. ๓); ปิยะมาศ อัมมะพะ (2557, น. 5) และจินตนา กุลากุล (2559, น. 140) เป็นหลัก สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 81 แห่ง มีจำนวนบุคลากร 998 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการ การกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 81 คน นักวิชาการการศึกษา จำนวน 81 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 324 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 512 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 307 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 41 คน นักวิชาการการศึกษา จำนวน 41 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 137 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 88 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2551, น. 205)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งระดับการดำเนินการออกเป็นมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 สอบถามประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการเห็นชอบตรวจสอบและแก้ไขจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่าแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าระหว่าง .60-1.00 จากนั้น นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง 40 คน แล้วจึงนำข้อมูลกลับมาวิเคราะห์คุณภาพพบว่าแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .54-.80 ค่าความเชื่อมั่น .96 แบบสอบถามประสิทธิผล การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .44-.77 และค่าความเชื่อมั่น .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ทำหนังสือเพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืนและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 307 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่และการหาค่าร้อยละ

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก กับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5. อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

6. การศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม โดยรวมพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก และมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนี้ ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 4.37$) ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม โดยรวมพบว่าระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัด

นครพนม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก และมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.38$) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.38$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.37$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 4.35$) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน โดยการแก้ไขปัญหา ($r = .84$) มีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความยืดหยุ่น ($r = .83$) จินตนาการ ($r = .82$) และการมีวิสัยทัศน์ ($r = .76$) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
Regression	3	36.513	2.171	441.229**	.000
Residual	303	8.358	.028		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง ซึ่งสามารถนำไปสร้างเป็นสมการพยากรณ์ต่อไปได้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนมพบว่าตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุดคือ ความยืดหยุ่น (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .34 รองลงมาคือ จินตนาการ (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .33 และการแก้ไขปัญหา (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .30 ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 81.40 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 16

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .61 + .26X_1 + .29X_2 + .30X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = .30Z_1 + .34Z_2 + .33Z_4$$

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้วิจัยได้นำตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนมมีดังนี้

5.1 ด้านการแก้ไขปัญหา ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจปัญหา กำหนดประเด็นปัญหาให้ชัดเจนเพื่อหาวิธีการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ 2) รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูลให้มองเห็นความเชื่อมโยงและเรียงลำดับความสัมพันธ์ หรือความเกี่ยวข้องกันของปัญหา 3) วางแผนการแก้ปัญหาจากการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเลือกวิธีแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้และนำไปใช้ได้จริง 4) ประเมินวิธีแก้ปัญหาและเลือกทางเลือกกว่าวิธีใดเหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสถานการณ์ที่สุด โดยการศึกษาหาข้อมูลและสารสนเทศที่หลากหลาย 5) ระดมความคิด โดยเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา

5.2 ด้านการมีความยืดหยุ่น ดังนี้ 1) วิเคราะห์พฤติกรรม ความต้องการของตนเอง และผู้อื่น เพื่อปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ปรับสภาพความคิดให้มีความพอดี พอเหมาะพอควร จากการเรียนรู้สถานการณ์ต่าง ๆ และทำความเข้าใจในบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง 3) ปรับตัวให้เหมาะสมในความไม่แน่นอน ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ สภาพวิกฤตที่เกิดขึ้นและบุคคลที่แตกต่าง 4) สร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ร่วมใจ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในลักษณะหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เอื้อต่อการทำงานที่ยืดหยุ่น 5) จัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพและบรรยากาศการทำงานให้มีความสะอาดเรียบร้อย ให้บุคคลเกิดความสุข ภูมิใจ รู้สึกเป็นเจ้าของเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

5.3 ด้านการมีจินตนาการ 1) สร้างมโนภาพที่เด่นชัดในจิตใจอย่าง มุ่งมั่นและตั้งใจที่จะทำสิ่งนั้นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ 2) สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าต้องทำให้สำเร็จด้วยความหวังภายในจิตใจและเชื่อมั่นว่าเป็นไปได้ 3) บุรณาการความรู้และประสบการณ์ ความคิดนอกกรอบเพื่อก่อให้เกิดจินตนาการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 4) พัฒนาระบบการสร้างจินตนาการ จากสิ่งที่พบเห็น สิ่งที่เคยสัมผัสจากประสบการณ์ หรือจากการไปศึกษาดูงาน เพื่อต่อยอดสิ่งที่คาดหวังสู่ความสำเร็จ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเข้าใจในการตอบสนองต่อปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความพร้อมที่จะปรับตัวและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐาน และมีคุณภาพ

ได้นั้น ผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 13) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชินัน อินทบำรุง (2560) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารงบประมาณเป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีการก่อสร้างปรับปรุงอาคารให้เหมาะสม มั่นคง ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะมาศ อัมมะพะ (2557, น. 84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักบริหารการศึกษากับประสิทธิผล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ .89 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันยกร จินสีดา และนิตยา เปี่ยมพิชนะ (2561, น. 237) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการ วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์

ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้านและมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม พบว่าตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือความยืดหยุ่น รองลงมาคือจินตนาการ และการแก้ไขปัญหา โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 81.40 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ (2562, น. 58) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรจำนวน 3 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลโรงเรียนได้ร้อยละ 67.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดนครพนม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักวิชาการศึกษา ครูที่ปฏิบัติงานที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก พิจารณาให้เห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา พบว่ามี 3 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาด้านการแก้ไขปัญหา 2) แนวทางพัฒนาด้านความยืดหยุ่น และ 3) แนวทางพัฒนาด้านจินตนาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ดังนั้น ในการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ควรนำตัวแปรทั้ง 4 ไปเป็นแนวทางพัฒนาผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

1.2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดีที่สุดคือภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่น ดังนั้นในการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรได้รับการฝึกและส่งเสริมเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ และด้านการแก้ไขปัญหา สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม ดังนั้น ควรทำการวิจัยในสังกัดอื่น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ได้สารสนเทศที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.

กันยากร จินสีดา และนิยดา เปี่ยมพีชนะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 8(2), น. 229-241.

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

จินตนา กุลากุล. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

เตชินณ์ อินทบำรุง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารนาครบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(1), น. 178-187.

ปิยะมาศ อัมมะพะ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักบริหารการศึกษา กับประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี).

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), น. 53-61.

สมชาย รุ่งเรือง. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้าง
แรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิชาการ*, 10(1),
น. 29-46.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวน
กราฟฟิค.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining
Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement.*
Minnesota: Minnesota Nest.